

Litomyšl - srdeční záležitost

Od letošní Velikonoční neděle bijí v chrámu Nalezení sv. Kříže v Litomyšli tři nová srdce zvonů. Zvony se jmenují Panna Marie, svatý Josef a svatý Václav posvětil při slavnostní mši v neděli 16. dubna 2017 litomyšlský titulární biskup a pomocný biskup brněnský Pavel Konzbul. Zvony se do chrámu navrátily 75 let od doby, kdy byly nacisty zrekvírovány. Podařilo se to díky veřejné sbírce, která vynesla přes půl milionu, příspěvku města a daru mecenáše Jiřího Macha.

Litomyšl byla do letošních Velikonoc jedním z mála historických míst, kde zvony zvonily pouze skrze reproduktory umístěné na věži kostela. Lidí, pro které je Litomyšl srdeční záležitostí, je stále dost. Živé zvony se tak díky jejich štědrým darům opět vrátili na své místo.

Zvony vyrobila zvonářská dílna Tomášková-Dytrychová z Brodku u Přerova. O grafické zpracování modlitby k příslušnému světci na každém z nich se postaral brněnský malíř Václav Kočí. Unikátní výzdoba zvonů, kterou vytvořil, obsahuje modlitby ke každému ze světců.

Litomyšl vždy přitahovala zajímavé lidi, patrně to bylo zejména koncem 19. století. Mnohé z velkých osobností české kultury v té době volily za své působiště Litomyšl. Pro řadu z nich se město stalo „srdeční záležitostí“.

K srdci přirostla Litomyšl také nakladateli Ladislavu Horáčkovi, kterého sem na začátku devadesátých let 20. století přivedl zájem o dílo umělce Josefa Váchala. Horáček odkoupil od Národní galerie zdevastovaný dům se zbytky Váchalových nástěnných maleb a na vlastní náklady jej nechal zrestaurovat. V objektu založil Portmoneum - Museum Josefa Váchala. Zasadil se o zřízení restaurátorské školy a společně s Miroslavem Brýdlem a Jaroslavem Venclem založili v Litomyšli první české Lázně ducha.

Prameny ducha slavných rodáků a velkých osobností spojených s tímto městem tryskají skrze litomyšlské dláždění zcela nekontrolovatelně. Duch Bedřicha Smetany, M. D. Rettigové, Ladislava Horáčka a dalších velkých osobností ve městě žije stále - stopy velikánů jsou zde zřetelné doslova na každém rohu.

LITOMYŠL
lázně ducha

Programy pro rodiny s dětmi

Kam za kulturou

Tipy na výlet

Zámecký areál Litomyšl - památka zapsaná na Seznam UNESCO

Svěžím stylem italské renesance zaujme v panoramatu litomyšlského návrší zámecký komplex, který získal svou současnou podobu za éry Vratislava z Pernštejna, mezi lety 1567-1582. V roce 1999 byl celý zámecký areál zapsán na Seznam UNESCO. Unikátní sgrafitová výzdoba zámku čítá 8000 psaníček s originálními motivy. Výjimečně cenné je klasicistní zámecké divadlo z roku 1797 se zachovaným souborem jevištních dekorací od Josefa Platzera. Lze je

obdivovat během zámeckých prohlídek.

V samotném zámku stojí za to vystoupat do druhého patra, kde je umístěna Městská obrazárna s cennými díly Emila Filly, Josefa Čapka, Julia Mařáka či Josefa Váchala. Jde o jednu z nejkvalitnějších sbírek mimo Prahu. V zámeckém sklepení můžete vidět desítky soch Olbrama Zoubka a unikátní je i expozice Srdce pro Václava Havla. V zámeckém pivovaru najdete kromě konferenčních sálů a ubytovacích kapacit

také Rodný byt Bedřicha Smetany. Zcela výjimečný je dětský program Litomyšlení, který v celém areálu propojuje jednotlivé budovy a zábavnou formou vzdělává nejen děti. Otevřeno: duben a říjen: víkendy a sv. 10-16 květen: Út-Ne 10-16 červen, září: Út-Ne 10-17 červenec, srpen: Út-Ne 10-18 Poslední prohlídka začíná vždy 60 minut před zavírací hodinou. Na návštěvníky čeká několik prohlídkových okruhů.

Regionální muzeum - místo setkávání

V původní budově piaristické školy, vybudované mezi lety 1714 - 1719, sídlí dnes Regionální muzeum v Litomyšli. Místo, kde od roku 1874 vyučoval Alois Jirásek dějepis, prošlo rozsáhlou rekonstrukcí podle projektu architekta Josefa Pleskota. V roce 2014 se otevřelo veřejnosti a následně se umístilo na prvním místě v národní soutěži muzeí Gloria musaealis 2014 v kategorii Muzejní počin roku za projekt Revitalizace historické budovy Regionálního muzea v Litomyšli. Do stálé expozice prochází návštěvník muzea skrze suterén, kde jsou prezentovány pozůstatky brány, hradby a měšťanských domů až ze 14. století. Mladší návštěvníky zaujme interaktivní program - převlékárna s lidovými a měšťanskými oděvy. Další míst-

nosti představují řadu originálních předmětů: mamutí kel, nejstarší fotoaparát v ČR, funkční repliku Křižíkovy obloukové lampy a mnoho dalšího.

Zážitek z prohlídky můžete vstřebat v muzejní kavárně a vychutnat si kávu na slunečních terasách pod muzeem.

Litomyšl má svého titulárního biskupa

Středověké litomyšlské biskupství sice již dávno zaniklo, město má však i dnes svého titulárního biskupa, a to v posledních čtyřech dekádách již druhého v pořadí. Už v roce 1982 jmenoval papež Jan Pavel II. titulárním biskupem litomyšlským českého kněze Jaroslava Škarvadu, který pobýval dlouho v Itálii. Tento titul si vybral z vlasteneckých pohnutek. Velkou radostí udělal tehdejšímu oficiálním představitelům města. Rudé právo o tom přineslo zprávu s titulkem Provoke Vatikánu. Od roku 2016 je pokračovatelem Jaroslava Škarvady Mons. Ing. Mgr. Pavel Konzbul, Dr., (* 17. října 1965 Brno-Juliánov) český římskokatolický duchovní, titulární biskup litomyšlský a pomocný biskup brněnský.

Prohlídky města s průvodcem

Informační centrum nabízí klasické prohlídkové okruhy historickým jádrem města s průvodcem. Prohlídka trvá přibližně hodinu a turista projde s odborným průvodcem nejzajímavější pamětihodnosti města. Prohlídku lze objednat pro jakýkoliv počet osob v jazyce českém, anglickém, německém, francouzském, ruském, italském i španělském. Dle přání zákazníka je možno zakončit prohlídku ochutnávkou místního piva Bedřichova jedenáctka nebo degustací vín v zámeckém pivovaru. Pro jednotlivce jsou k dispozici rovněž audioprůvodce s nahrávkou doporučené prohlídky města. Služby průvodcovství objednávejte přímo v infocentru na Smetanově náměstí nebo v Jiráskově ulici, popř. telefonicky, e-mailem.

Potřebujete informace?

Informační centrum Litomyšl
Smetanovo náměstí 72
Litomyšl, 570 01
Tel./fax: +420 461 612 161
email: ic@litomysl.cz
www.ticlitomysl.cz
www.litomysl.cz

Piaristický chrám ukáže návštěvníkům vzácnou Očistcovou kapli

Vynechat v Litomyšli návštěvu barokní perly východních Čech – chrámu Nalezení sv. Kříže, by bylo opravdu chybou. Kostel nabízí nejen sbírku barokního umění Andělů na návrší, v rámci které lze vstoupit na kovovou lávku pod klenbou, ale také bohatý dětský program Vzhůru k andělům. Zaručeně zde najdou zábavu i poučení jak děti, tak jejich dospělý doprovod. Co může být krásnějšího než pohled z výšky, který umožňuje vyhlídka z mezivěží tohoto kostela. V neopakovatelném úhlu se před návštěvníky otevře pohled na renesanční zámek a nejvýznamnější stavby Litomyšle. Jedná se o nejvýše položený, veřejně přístupný vyhlídkový bod ve městě. Od letošních Velikonoc je možné slyšet z věže chrámu zbrusu nové zvony, na které se skládali sami obyvatelé a návštěvníci města.

Prostory chrámu patří také modernímu umění. V hlavní lodi je k vidění umělecká intervence do sakrálního prostoru výtvarníků Václava Ciglera a Michala Motyčky. V kryptě kostela pak probíhají výstavy moderního umění.

Novinkou letošní sezóny je zpřístupnění Očistcové kaple. Jedná se o výjimečný prostor, kde byly v historii slouženy výhradně mše za zemřelé. Zdi a klenby kaple jsou pokryty nástěnnými malbami, které

odkazují k pomíjivosti světa, ale také k naději na vykoupení lidské duše. Kapli lze navštívit v rámci Ar-

chitektonických prohlídek zámeckého návrší. Prohlídku mohou zájemci objednat na tel. 727 878 444.

Nové zázemí pro turisty v budově staré radnice

Budova staré radnice s věží z roku 1418 poskytne od letošního léta nové zázemí pro turisty. Po dokončení stavebních úprav zde návštěvníci najdou přebalovací pult, sprchu, úschovnu kol a zavazadel i moderní sociální zařízení. Přístup do tohoto centra je bezbariérový a v projektu se rovněž počítá s novým bezbariérovým WC pro návštěvníky s omezenou pohyblivostí.

Stará radnice má v dnešní podobě barokní fasádu z 18. století. Pod novodobým orlojem z r. 1907 je do věže vezděna kontrolní délková míra, litomyšlský loket (přibližně 59 cm), sloužící kdysi kupujícím na trzích k přeměření koupených látek. Další značka s vysvětlující tabulkou označuje výšku vody při katastrofální povodni roku 1781, která poškodila velkou část náměstí.

možná nevíte, že...

Na věži staré radnice se nachází secesní orloj z roku 1907. Orloj ukazuje místní čas ve čtyřladvacetihodinovém formátu a zobrazuje model vesmíru, jak jej viděli naši předkové. Ve středu desky se nachází Země, kolem které se za jeden den otočí Slunce, Měsíc i vesmír. Ten je symbolizován dvanácti znamením zvěrokruhu na ekliptice.

Na rafii ukazující sluneční čas je zlaté Slunce, které se během roku posouvá po kotouči ekliptiky, takže je zřejmé, ve kterém znamení zvěrokruhu se Slunce právě nachází. Rafije Měsíce ukazuje, na kterém znamení se právě nachází Měsíc. Zároveň se Měsíc otáčí, takže je možné na orloji rozoznat i aktuální fáze Měsíce.

Narodil se nám Bedříšek!

Bylo právě masopustní úterý, když se v zámeckém pivovaru paní Barbofe, ženě místního sládky, narodil malý Bedříšek. Jeho otec František nechal toho dne na nádvoří vyvalit sud pro pivovarskou chasu a celý den se slavilo. Nikdo však ještě netušil, že se právě narodil zakladatel české národní hudby. Malý Bedřich své nadání projevili již v šesti letech, kdy poprvé jako klavírista vystoupil na hudební akademii zdejších filosofů, záhy začal komponovat. Rodný byt Bedřicha Smetany naleznete v prvním patře zámeckého pivovaru. Dobový interiér přibližuje tehdejší domácnost Smetanových. Připraven je také interaktivní dětský program.

Otevřeno: duben až říjen - pouze o víkendy 9.00 - 12.00 a 13.00 - 17.00, květen až září - Út - Ne - 9.00 - 12.00 a 13.00 - 17.00

Dům U Rytířů

Dům U Rytířů je jednou z nejstarších staveb na náměstí a patří ke skvostům renesanční městské architektury českých zemí. Po velkém požáru v roce 1540 jej začal stavět kamenický mistr Blažek, který průčelí pojal jako ukázkou svého umění. Fasádu domu vyzdobil reliéfní dekorativní a figurální výzdobou, jejíž

náměty jsou čerpány z dobových grafických předloh. Dům získal dnešní jméno díky povídce Aloise Jiráska - „U rytířů“. Kromě rytířů zdobí fasádu ještě další figury - student, kopec, mořská panna, lev nebo jednorozec. V interiéru se dochoval renesanční kazetový strop a reliéfně zdobené kamenné pilíře. V budově sídlí Městská galerie Litomyšl, která zde pořádá výstavy výtvarného umění.

Rok renesanční šlechty na litomyšlské rezidenci nejvyššího kancléře

Honosný zámek v Litomyšli si nechal v letech 1567-1582 vystavět okázalý aristokrat, přední habsburský dvořan a nejvyšší kancléř Království českého Vratislav Nádherný z Pernštejna podle projektu císařského architekta Giovanniho Battisty Aostalis de Saly, kterého v průběhu stavby vystřídal jeho příbuzný Ulrico Aostalis de Sala. Podoba velkolepé stavby vycházela nejen z invence samotných stavebních

mistrů, ale v mnohých detailech také ze soudobých architektonických traktátů. Rozsáhlý vrcholně renesanční čtyřkřídlový zámek s arkádovým nádvořím tvoří dva protilehlé paláce, propojené vstupním křídlem s otevřenou lodží a severním obytným traktem, k němuž přiléhá štíhlá věž. Zámecká architektura s malebnými atikovými štíty je proslulá zejména svými fasádami, které pokrývají psaníčková sgrafita

s drobnými výjevy, obnovená předními českými výtvarníky ve 20. století. Nejvýznamnější část sgrafitových dekorací s rozsáhlými bitevními scénami, odkazujícími na vítězství křesťanství, pokrývá nádvořní stranu severního paláce. Na zámku v Litomyšli, která se díky Pernštejnově španělské manželce Marii Manrique de Lara stala jedním z hlavních center katolické strany v předbělohorských Čechách, už sice není možné spatřit původní renesanční interiéry, neopakovatelný duch renesance zde však přetrvává. Jako „jedinečný příklad italské renesanční architektury upravené pro podmínky zaalpských zemí a charakteristického arkádového zámku, který se vyvinul ve střední Evropě v 16. století“ byl zámek v roce 1999 zapsan na Seznam světového dědictví UNESCO.

Přes všechny úpravy pokojů po požárech a na základě požadavků na modernější bydlení je zámek v Litomyšli přední českou renesanční památkou. Tou, bez níž by oslavy Roku renesanční šlechty, vyhlášené pro rok 2017, nebyly kompletní. Pro tento mimořádný rok zámek připravil řadu tematických akcí vážících se k renesanci: Renesancí je inspirovaná letošní fotografická zámecká soutěž. V srpnu zámek nabídně Gurmánské prohlídky s možností ochutnání receptů podle historických kuchařek, včetně těch renesančních. Více na www.zameklitomysl.cz. Ale krásy renesanční doby si mohou návštěvníci připomenout i na jiných památkách po celé České republice. Celý program Roku renesanční šlechty naleznou na www.npu.cz.

Miláčku, tohle musím vyřídit...

Ano, máme pro to pochopení. I na rodinném výletě člověka občas dostihne práce. Tuto sezónu je v zámecké kočárovně (budova s laminátovou kavárnou hned vedle zámku) poprvé otevřeno coworkingové centrum. Klidné místo, kde najdete vše, co je k práci potřeba. Samozřejmě stůl, wifi připojení, kopírku, nepřetržitý přísun kávy, relax zónu a to vše v luxusních prostorách památky UNESCO. Autorem podoby interiéru, který navazuje na koncept uplatněný studiem HŠH v rámci projektu Revitalizace zámeckého návrší, je architekt Jan Šépk. Ten i uvnitř Coworkingu Kočárovna uplatnil laminát, jako dominantní materiál. A v pohodlí sedacích pytlů zde jde práce opravdu rychle od ruky. Děti během vašeho pracovního vytížení ocení horolezeckou stěnu přímo před budovou a manželka kavárnu v přízemí.

www.zamecke-navrsi.cz/coworking

Litomyšlské dny barokní tradice v roce baroka

V loňském roce se uskutečnil první ročník duchovně kulturního festivalu Litomyšlské dny barokní tradice, pořádaný litomyšlským pobožstvím. Protože měl velký úspěch, rozhodli se organizátoři v akci pokračovat i letos, tím spíše, že rok 2017 byl vyhlášen Rokem baroka. Letošní ročník festivalu proběhne v termínu 13. - 20. srpna a těšit se můžete na bohatý kulturní i duchovní program. Koncerty, přednášky, pobožnosti i mše jsou nedílnou součástí programu už od loňského ročníku, novinkou ovšem letos bude například uvedení barokní divadelní hry nebo tridentská mše. Vstup na všechny akce je zdarma.

Portmoneum - jedinečné Museum Josefa Váchala

Dům v ulici Terézy Novákové vymaloval na přání Josefa Portmana, litomyšlského úředníka, soukromého tiskaře a mecenáše umění, svérázný umělec Josef Váchal. Dvě místnosti objektu vyzdobil mezi lety 1921-1924 svými nástěnnými malbami a vyřezávaným nábytkem. Na konci roku 2016 odkoupil Pardubický kraj od dcer původního majitele, nakladatele Ladislava Horáčka budovu Portmonea - Museum Josefa Váchala. Portmoneum tak přešlo do správy Regionálního muzea v Litomyšli. V zimních měsících v objektu proběhly úpravy a instalace nové expozice o Josefu Port-

manovi, Josefu Váchalovi a Ladislavu Horáčkovi. Na dvorečku Portmonea vznikl prostor k rozjímání, kde můžete vychutnat kávu a vyzkoušet novou instalaci camery obscury Aleše Hvízdala a Marka Volfa. Kromě prezentace Váchalova díla zaujme návštěvníky také „napínavý příběh“ restaurování objektu, který byl za minulého režimu v havarijním stavu. Použitá metoda transferu a restaurování nástěnných maleb byla unikátní a velice úspěšná. V souvislosti s obnovou Portmonea vznikla v Litomyšli restaurátorská škola, která je dnes samostatnou fakultou Univerzity Pardubice.

Litomyšlský zázrak

V posledních dvou dekáдах v Litomyšli působila celá řada vynikajících architektů, kteří dodnes patří k domácí špičce. Současná Litomyšl se tak stává turistickým lákadlem nejen pro milovníky historie, ale také pro příznivce architektury moderní. Profesor Rostislav Švácha, renomovaný historik architektury, nazval tento fenomén litomyšlským zázrakem. Již v roce 2001 tvrdil, že nikde jinde v českých zemích není města, které by nalezlo harmoničtější vztah mezi starou a novou architekturou a zároveň vybudovalo na tak malé ploše tolik architektonicky zdařilých staveb.

Proměna nábřeží řeky Loučné

V rámci projektu města Litomyšl realizovaného s podporou Nadace Proměny byly kolem řeky Loučné

upraveny plochy o rozloze 2,5 ha. „Záměrem projektu, který nese podtitul ‚Dialog mezi řekou a mě-

stem, bylo zpřístupnění řeky Loučné a vytvoření příjemného prostoru pro trávení volného času v lokalitě Vodní valy,“ popisuje Jana Říhová, ředitelka Nadace Proměny Karla Komárka.

Úpravy dětského hřiště a parku u Smetanova domu ocenil především děti a jejich rodiče. V lokalitě vznikla celá řada originálních prolézaček, herních prvků a odpočinkových ploch. Vysazeno bylo celkem čtyřicet nových stromů.

Upravované území navazuje na projekt Josefa Pleskota z let 2001-2003, který navrhl novou podobu nábřeží řeky Loučné v lokalitě Komenského náměstí.

Dětský den s hudebním a divadelním programem otevře Vodní valy v sobotu 3. června, poté následuje Litomyšlská muzejní noc.

Ubytujte se v památce UNESCO

Ubytování s múzami

Tři velké stylové apartmány v areálu zámeckého pivovaru jsou ideálním místem pro rodinné pobyty, svatební cestu nebo romantický výlet. Dvou až čtyřpokojové byty v bývalém zámeckém pivovaru nabízejí krásný výhled do prvního zámeckého nádvoří a na průčelí zámku. Dobové i designové zařízení připomíná bohaté kulturní tradice Litomyšle.

Zámecké apartmány Litomyšl byly v roce 2016 hodnoceny na serveru Booking.com známkou 9,6 z 10 možných.

Více informací na www.apartman.smetanovalitomysl.cz

ArchiMyšl - Litomyšl se již po šesté připojí k oslavám Světového dne architektury

Od 29. září do 2. října se bude v Litomyšli opět konat řada akcí, které budou mít jednoho společného jmenovatele, a tím je architektura.

ArchiMyšl 2017

Slavit Světový den architektury budeme komentovanými prohlídkami i projížďkami, projekcemi a besedami. Pořad Na pivo s architektky má v kalendáři akcí již své pevné místo. Letošním hlavním tématem besedy bude význam městského architekta. Zdeňka Vydrová je městskou architektkou Litomyšle již od roku 1991 a patří ke klíčovým osobnostem stojícím za úspěchem

města coby jednoho z center současné české architektury. Její činnost byla oceněna Cenou Ministerstva kultury a vítězstvím v soutěži Architekt obci. Připravena bude také výstava v regionálním muzeu, která představí architektku Vydrovou jako špičkovou urbanistku a autorku řady pozoruhodných novostaveb či rekonstrukcí. Výstava potrvá od 29. září do 12. listopadu.

Evropské školicí centrum

Barokní zámecký pivovar, kde se roku 1824 narodil zakladatel české národní hudby Bedřich Smetana, nabízí levné ubytování s vyšším standardem a hostelovými cenami. Soukromé pokoje ve vysokých pivovarských krovech jsou jednolůžkové až čtyřlůžkové. Pro náročné hosty jsou připraveny pokoje s výhledem do zámeckých arkád.

Součástí objektu je i řada sálů vhodných pro svatby, přednášky, kongresy a výstavy.

Kontaktujte Evropské školicí centrum o. p. s., tel.: 461 611 051, www.esclitomysl.cz

NEZAPOMEŇTE SI TAKÉ PROHLÉDNOUT

Klášteřní zahrady

2000, V. Babka, R. Květ, Z. Sendler

Přístavba piaristické koleje

2015, Aleš Burian

Nový kostel Církve bratrské

2010, Zdeněk Fránek

Autobusové nádraží

2008, Tomáš Rusín, Ivan Wahla

Festivalové lázně na Smetanově Litomyšli

Program letošního ročníku Národního festivalu Smetanova Litomyšl, který se uskuteční ve dnech 16. června - 6. července, přinese tři desítky hudebních pořadů a bohatý doprovodný program.

Festival se od roku 1949 koná v krásném prostředí litomyšlského zámku. Nádvoří se promění v ka-

zahrádách. Zaměřený je nejen na návštěvníky festivalových pořadů, ale i na obyvatele města, náhodné turisty a ty, kteří si chtějí užít festivalovou atmosféru bez smokingů a večerních rób. Během tří víkendů a svátečních dní na přelomu června a července budou v zahrádách po celý den probíhat projekce hudeb-

Zlatá Praha. Víkend se Škoda Auto bude vonět benzínem, zbrusu novými automobily i nádhernými veterány. Závěr Smetanovy Litomyšle bude patřit společnosti Saint-Go-bain Adfors, kromě programů pro děti nabídne koncert legend Jiřího Pavlici s Hradišťanem a Vlasty

Redla s kapelou. Součástí pak bude již tradiční videopřenos jinak již beznadějně vyprodaného závěrečného koncertu 59. Smetanovy Litomyšle. Postupně upřesňovaný program „Bedřichových Smetanových víkendů“ naleznete na www.digitalnismetanka.cz.

menné divadlo s balkony a výjimečnou akustikou. Výtvarným protějškem hudbení části festivalu je cyklus výtvarných výstav s názvem Smetanova výtvarná Litomyšl.

Jen tak si lehnout na lehátka či vaky a přitom si dát něco dobrého na zub. Uspořádat piknik v trávě a poslouchat muziku. Prostě značka ideál. I to můžete zažít během festivalu Smetanova Litomyšl, aniž byste si koupili jedinou vstupenku.

Letošní novinkou tradičního festivalu klasické hudby je téměř „lázeňský“ doprovodný program, který se bude odehrávat v Klášterních

ních pořadů, debaty se zajímavými lidmi, profesionální hudební vystoupení, může ale dojít i na obyčejné amatérské muzicírování. Dopoledne s pohádkou bude vždy zaměřeno na nejmladší návštěvníky, rodinám s dětmi pak bude věnován celý Smetanový víkend s Českou spořitelnou. A nebude jen o klasice, nabídne dokonce setkání s oblíbeným youtuberem! Na programu prvního víkendu se zase podílí Česká televize, přiveze hvězdy „Děčka“, tanečníky StarDance, moderátory hudebních pořadů či projekce úspěšných pořadů festivalu

Smetanův dům - litomyšlské národní divadlo

Novorenesanční budova se secesními prvky z roku 1905 byla postavena na pozemku bývalého letohrádku Karlov, kde se od roku 1741 do poloviny devadesátých let osmnáctého století odehrával litomyšlský kulturní život. Reprezentační sál Karlova však potřebám stále početnějších spolků postupně přestal stačit.

Smetanův dům počátku dvacátého století byl opravdovým chrámem umění. Pořádala se zde operní a či-

noherní představení, koncerty, sloužil jako výstavní síň a poskytoval zázemí řadě kulturních spolků. Stejněmu účelu slouží Smetanův dům i dnes. Každoročně přináší řadu divadelních představení, koncertů, tanečních kurzů, plesů i programů pro děti.

Za všechny uvedme unikátní cyklus koncertů klasické hudby Litomyšlské hudební večery, který trvá již od roku 1951.

Více na www.smetanuvdum.cz

NEZAPOMEŇTE TAKÉ NAVŠTÍVIT

Dny otevřených dveří památek

O víkendu 9. - 10. září se otvírají brány památek a prostor, včetně těch, které jsou běžně nepřístupné. Zdarma nebo za výhodné vstupné můžete navštívit řadu z nich.

Mladá Smetanova Litomyšl

Koncerty, happeningy, divadlo, performance. Již 44. ročník festivalu klasické hudby a jazzu pro mladé publikum s názvem Mladá Smetanova Litomyšl proběhne ve dnech 22. - 24. září.

Jožka Černý slaví 75. narozeniny koncertem

Přijďte oslavit jubileum stálice moravského folklorního nebe. Jožka Černého doprovodí cimbálová muzika Gracia. Smetanův dům, 5. října od 19.00 hodin.

Mezinárodní festival outdoorových filmů

Šestnáctý ročník oblíbeného festivalu outdoorových filmů proběhne ve dnech 5. - 7. listopadu v Music Clubu Kotelna. Festival se koná ve více než padesáti městech ČR, SR a Ruska.

Ganglie si v Lihomyšli budeme od letošního roku pálit čistě a stylově

Na většině akcí totiž potkáte speciální „Váchalovskou“ edici vratných kelímků na míru šitých Litomyšlí. Na rozdíl od těch jednorázových z nich rozhodně lépe chutná! Lépe se drží, lépe se z nich pije, dají se připnout na opasek, dokonce i spojovat dohromady a unesete jich tak více najednou. Krásně vypadají a hlavně - díky vratnému systému, který spousta litomyšlských akcí letos zavádí, se podaří odbourat hromady pytlů s odpady. Pro před-

stavu - po LIFE festivalu jich organizátoři museli minulý rok zlikvidovat téměř tři čtvrtě tuny. Vratný kelímek pořídíte na akci u kteréhokoli stánku společně s nápojem. Zaplatíte za něj vratnou zálohu 50 Kč. Lze si ho nechat jako suvenýr a příště už přijít přímo s ním nebo na kterémkoli stánku

zase vrátit. Při každém dalším nápoji vám obsluha kelímek vymění za čistý. Díky nápadu Ivany Voříškové a Evy Zoubkové, ke kterému se s nadšením přidala radnice, Smetanova Li-

tomyšl, Zámecké návrší, restaurace U Kolji i minipivovar Veselka, tak bude čistě např. Zahájení lázeňské sezóny, gastroslavnosti, LIFE festival i pivní festival. A věříme, že nezustane jen u nich.

Zažijte Litomyšlskou muzejní noc

3. června - 13.00-23.00 hodin. Vstup do vybraných litomyšlských muzeí a galerií zdarma.

- **Portmoneum Museum Josefa Váchala:** 13.00 hodin - vernisáž výstavy Z Váchalova rodinného alba
 - **Prostranství před budovou Regionálního muzea v Litomyšli:** 16.00 hodin - Slavnostní zahájení muzejní noci
 - 17.00 hodin - Pohádka o Šemíkovi aneb Horymířův skok, Loutkové divadlo Ančí a Fančí.
- Večer v Portmoneu bude věnován knihám o Josefu Váchalovi. Hosty besedy budou PhDr. Hana Klínková a Zuzana Zadrobílková.

Svět fantazie ožije po setmění v budově regionálního muzea, kde je připraveno Noční hraní pro velké i malé k výstavě Imaginárium v Litomyšli. Vhodné pro rodiny s dětmi a dospělé návštěvníky. Vydejte se s námi na dobrodružnou cestu muzeem plnou překvapení a imaginace. Litomyšlské muzejní noci se účastní: **Zámecké sklepení • Muzeum domečků, panenek a hraček • Kostel**

Nalezení sv. Kříže - Andělé na návrší, dětský program Vzhůru k andělům, vyhlídka • **Regionální muzeum v Litomyšli** - Imaginárium v Litomyšli - živá výstava divadelních, loutkových a výtvarných ostrořtelců spojených s Divadlem bratří Formanů. Dotýkání dovoleno! • **Městská galerie Litomyšl** - „Udělej si vlastní knížku se svým exlibris“ - samoobslužný program k výstavě Josef Váchal - Ten, kdo kněžnačky pilně sbírá... do 21.00 hodin, **Rodný byt Bedřicha Smetany** - Muzicírování s Bedříškem a hravý program Račte vstoupit.

Music Club Kotelna

Jde pravděpodobně o první rockový klub v republice, jehož otevření v roce 1994 iniciovala radnice. Klub byl zřízen v bývalé kotelně a je zde každoročně pořádáno asi 80 hudebních produkcí. Město před pár měsíci realizovalo výměnu sociálního zařízení. Provozovatelé klubu slibují v roce 2017 nejen vyšší komfort, ale také řadu zajímavých akcí. I letos budou pokračovat Chytré

kvízy, scénické čtení ze série LIŠTOVÁNÍ, Mezinárodní festival outdoorových filmů, ale zavítá sem samozřejmě i dlouhá řada oblíbených kapel. Těšit se můžeme např. na Priessnitz, Monkey Bussines, Debustrol, Tři sestry, Vložte kočku, Fast Food Orchestra, Krucipůsk či The Plastic People of the Universe.

13. ročník Smetanovy výtvarné Litomyšle vůbec není nešťastný

Na patnáct galerií, muzeí či institucí uvede své nevěšdní výstavní projekty, které obohatí již tak mimořádné kulturní prostředí Národního festivalu Smetanova Litomyšl. Těšit se můžeme na výstavu Generation One v zámeckém pivovaru, zavzpomínat na Lídu Jandovou

v domě U Rytířů nebo se nechat unést Váchalovým rodinným albem v Portmoneu. Třetí červnový víkend nás čeká vernisážový maraton. Přehled akcí naleznete na www.vytvarnalitomysl.cz a FB Smetanova výtvarná Litomyšl.

Hodinky otevrou zámecký amfiteátr

Hudebním dílem litomyšlského rodáka Petra Jiříčka poprvé od rekonstrukce ožije zámecký amfiteátr. Naléhavé melodie scénické kantáty Hodinky se v nádherných kulisách zámeckého parku rozezní v pátek 2. června po setmění.

Středa, hudby vám třeba

Téměř každou prázdninovou středu (od 19. července do 30. srpna) je pro vás připraveno posezení s živou hudbou různých žánrů na přírodním parketu u Smetanova domu. Občerstvení zajištěno. Začátky koncertů od 19.30 hodin, vstup volný.

Opera pod májovým nebem

Koncert na podporu vycházejících pěveckých hvězd na open air koncertu v srdci města. Účinkují: Lenka Cafourková Ďuricová, Václava Krejčí Housková, Josef Moravec, Pavel Švingr, Leoš Krejčí a Orchester Moravského divadla Olomouc. Začínáme 27. května v 18.30 hodin na Smetanově náměstí, vstup volný.

2. ročník rockového Life Litomyšl

Druhý ročník rockového festivalu na Primátorské hrázi se uskuteční 15. července. Vystoupí kapely: Sto zvířat, UDG, Jakub Vaniček, Pokáč Ready Kirken, Rufus, Eddie Stoilow LOLA, O5 & Radeček, W.A.F., Děda Mládek Illegal Band a další. Více na www.festivallitomysl.cz

Víkend v Litomyšli začíná ve čtvrtek

Jen málokteré desetitisícové město se může pochlubit tak velkým množstvím galerijních prostor jako právě Litomyšl. Především v turistické sezóně žije centrum města výtvarným uměním. Kromě řady galerií zde hraje důležitou roli také umění ve veřejném prostoru. Každý první čtvrtek v měsíci je vstup do mnoha muzeí a galerií zdarma. Sobota a neděle vám na prohlídku Litomyšle umělecké stačit nebude. Proto přijměte pozvání na víkend, který začíná již ve čtvrtek. Nejenže stihnete vidět a zažít víc, ale dokonce ušetříte. Zde přinášíme pozvánku alespoň do některých muzeí a galerií:

Městská galerie Litomyšl

dům U Rytířů

do 4. června:

Josef Váchal - Kdo kněžoznačky pílňě sbírá...

18. června - 10. září:

Malířka Lílída Jandová

www.galerie.litomysl.cz

Městská obrazárna

2. patro zámku Litomyšl

do 1. října

Rodný byt Bedřicha Smetany

www.rml.cz

Zámecké sklepení

Sochy Olbrama Zoubka, Srdce pro Václava Havla

www.sklepeni.smetanovalitomysl.cz

Zámecká jízdárna

14. července - 13. srpna:

V rozpuku

Instalace Aleše Hvízdala vytvořená prostřednictvím 3D tisku.

Piaristický chrám

Nalezení sv. Kříže

Expozice Andělé na návrší

www.zamecke-navrsi.cz

Regionální muzeum

do 3. září:

Imaginárium v Litomyšli

Kouzelná výstava výtvarníků spojených s Divadlem bratří Formanů 16. září - 7. ledna:

Motocyklové závody v Litomyšli 1947-1977

Výstava dějin motocyklových závodů v Litomyšli a přilehlém okolí 29. září - 12. listopadu:

Architektka Zdeňka Vydrová Litomyšli

Výstava věnovaná špičkové urbanistce a autorce řady pozoruhodných novostaveb a rekonstrukcí www.rml.cz

Galerie Zdeněk Sklenář

30. dubna - 4. června:

Jan Merta Malíř

www.zdeneksklenar.cz

Portmoneum - Museum J. Váchala

3. června - 3. září

Z Váchalova rodinného alba

www.rml.cz

Galerie Miroslava Kubíka

do 31. května

Jakub Špaňhel - Na černé hlavě, kde zrcadlí se noci

obrazy z dějin umění

www.galerie-mk.cz

Galerie Kroupa

www.galeriekroupa.cz

Galerie - Antik Hotel Sofia

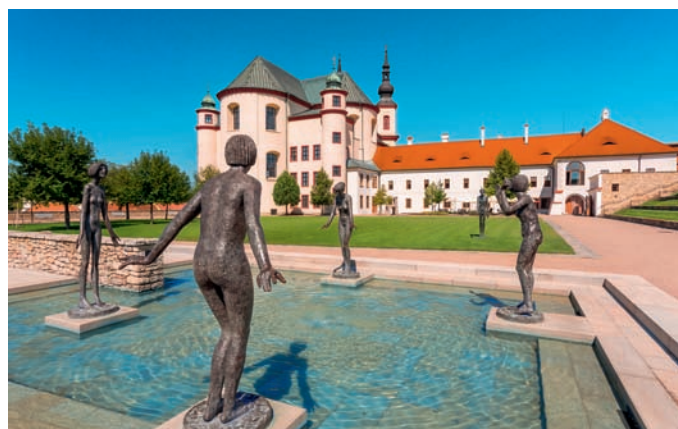
www.antikhotelsofia.cz

White Gallery v Osíku u Litomyšle

18. června - 30. září:

Daniel Pešta - Geny!

www.whitegallery.cz

- Pomník Bedřicha Smetany (Jan Štursa)
- Pomník Aloise Jiráka (Vincenc Makovský)
- Pomník Jana Amose Komenského (Alois Metelák)
- Sousoší v Klášterních zahradách (Olbram Zoubek)
- Šik v Klášterních zahradách (Jasan Zoubek)
- 1 Art / 100 m² pro umění v Mariánské ulici (Josef Pleskot)
- Studánka v 1 Art v Mariánské ulici (Václav Cigler)
- Lázeňské lavičky - různá místa (různí autoři)
- DNA vodopád na Galerii Miroslava Kubíka (Jiří David)
- Dvojhvězda v Havlíčkově ulici (Federico Díaz a Marián Karel)
- Výzdoba Nového kostela (Václav Cigler, Karel Malich)
- Sloup s odraznou plochou v Piaristickém kostele (Václav Cigler, Michal Motyčka)
- Sgrafitová výzdoba zámku Litomyšl
- Galerie v zahradě u Galerie Sofia (Arnold Bartůněk, Jiří Šimek)
- Soudobá architektura

NEZAPOMEŇTE TAKÉ NAVŠTÍVIT

Srdce pro Václava Havla

Srdce pro Václava Havla, které vytvořili výtvarníci Lukáš Gavlovský a Roman Švejda, si můžete prohlédnout od roku 2014 ve sklepení litomyšlského zámku. Uspořádání expozice navrhl Josef Pleskot.

Ulice Josefa Váchala

Ulička vedoucí od Smetanova náměstí k regionálnímu muzeu nese toto jméno od roku 1998. Tehdy na dům přenesli studenti restavátorské školy sgrafita z knihy Krvavý román Josefa Váchala.

Dvojhvězda

Moderní plastiku z kevlarových vláken od Federica Díaze a Mariana Karla najdete v Havlíčkově ulici, kde stával rodný dům světového astronoma Zdeňka Kopala.

Stálá expozice soch Olbrama Zoubka

Výstavu můžete navštívit ve sklepení litomyšlského zámku. Expozici vás provede prostřednictvím audioprůvodce sám autor.

Mařák, Filla, Čapek i Zrzavý v Městské obrazárně

Stálá expozice v 2. patře litomyšlského zámku představuje více než 150 nejceněnějších obrazů sbírky města, zaměřené na české výtvarné umění 19. a 20. století. Setkáte se zde s vysoce ceněnými pracemi Emila Filly, Antonína Procházky, Jana Zrzavého, Václava Špály, Otakara Kubína aj. Jsou zde také zastoupena díla umělců spjatých s Litomyšlí a jejím okolím, kteří svým významem mnohonásobně přesáhli hranice regionu – Julius Mařák,

Antonín Dvořák, Max Švabinský, Olbram Zoubek či Václav Boštík. V tomto roce kolekci doplní další část z bohaté sbírky děl na papíru pracemi Josefa Lady, Josefa Čapka, Josefa Váchala či Oty Janečka. Vystoupejte proto do 2. patra litomyšlského zámku a prožijte nesku-tečný příběh galerie malého města východních Čech, která dokázala vytvořit kolekci děl mimořádné kvality, a to i díky velkorysému podpoře mnoha jejich mecenášů.

Kdo kněhoznačky pilně sbírá...

Osobnosti a tvorbě Josefa Váchala (1884-1969) se za poslední léta dostává zaslouženého zájmu. Stále trochu stranou, avšak s jeho dílem neoddelitelně srostlá stojí družina knižních značek – exlibris; tedy kněhoznaček či – jak je zval později nelichotivě sám autor – voplesků. Výstava představuje tisky menších formátů se jménem majitele určených do knihy, zhotovené na zakázku zprvu pro přátele a příznivce jeho díla, následně pro bibliofily a sběratele. Vždy jsou nezaměnitelně osobité stylem i technikou a odrážejí Váchalovo specifické vidění osoby zadavatele i ducha doby. Tato drobná a často kuriózní díla však v mnohém vynikají. Předně jsou to grafické klenoty, plné vážných i hravých symbolů, šifrované jak nápaditostí, tak vtípem, zaznamenané rydlem, kyselinou a explozi

barev. Představíme i několik originálů unikátních, ručně malovaných exlibris, včetně atypicky dlouhého komiksového exlibris. Výstavu exlibris Josefa Váchala můžete navštívit do 4. června v domě U Rytířů na Smetanově náměstí.

Josef Váchal, Exlibris Eva H., 1912, barevný dřevoryt, soukromá sbírka

Daniel Pešta - Geny!

White Gallery v kulturní sezóně 2017 pokračuje s představením rozsáhlého díla Daniel Pešty. Po „Záznamech noční hlavy“ ve kterých v roce 2016 White Gallery uvedla českou premiéru jeho prací z kurátorského projektu „Personal Structures“ v Palazzo Bembo na Benátském bienále 2015, kde Pešta vystavoval vedle autorů jako je Yoko Ono, Herman Nitsch nebo Francois Morellet, uvádí jeho dílo v širších souvislostech. I tentokrát můžeme v rámci velkorysé instalace spatřit díla, která jsou pro Českou republiku premiérou. Projekt s názvem „Geny!“ propojuje Peštovu velkoformátovou malbu z období 2009 až 2014 s asamblážemi „Genetických kódů“ a řadou konceptuálních objektů. Právě tématem genomu se autor systematicky zabývá posledních deset let.

„Genetický kód je nejenom zásadní vědecký poznatek, ale jeho záznam je také neobyčejně krásný jak z hlediska obsahu, tak i z pohledu estetického. Připomíná notový záznam velké symfonie, ale i složitý matematický útvar, je podobný starému babylonskému klínovému písmu, dokonce i zpravo-udajské tajně šíře. Jeho složitost je stejně mysterium jako celý vesmír.

Je to výzva nejenom pro vědce a filozofy, ale i pro umělce všech oborů,” říká autor o svých, dnes stále aktuálnějších „Genetických kódech“.

18. června – 30. září
White Gallery, Osík u Litomyšle
červen, červenec: denně 13 – 17, srpen: pá, so, ne 13 – 17, září: so, ne 13 – 17
pořádá: White Gallery ve spolupráci s Muzeem Montanelli

Muzeum, Portmoneum i Rodný byt B. Smetany za sdružené vstupné

Do všech prostor, které spravuje Regionální muzeum v Litomyšli, mohou návštěvníci využít sdružené vstupné a to se vyplatí! Více informací na www.rml.cz

Malířka Lííida Jandová

Výstavu Malířka Lííida Jandová (1938-2008) vzpomíná Litomyšl na svoji rodačku, kterou s tímto místem spojuje nejen její tvorba, ale i její celoživotní příběh. Výstava se zaměřuje na její rané práce z 60. a 70. let. K vidění je nově zrestaurovaná kolekce jejich málo známých olejomalb vesnických krajin a portrétů.

„Na počátku bylo slovo a ze slova se zrodil pták – myšlenka. Pták – znak síly a lehkosti, odvahy a radosti, znak svobody ovládající prostor s hravou jistotou, která je v souladu s vesmírnými zákony, aniž potřebuje složitý výpočet, pro-

Ludmila Jandová, olej na plátně, 1967

možná nevíte, že...

Pražské Jezulátko, dnes světově proslulou sochu malého Ježíška, přivezla do Čech v roce 1555 španělská šlechtična Marie Manrique de Lara. Získala ji od své matky jako dar ke sňatku s Vratislavem z Pernštejna. Soška byla zřejmě

uchovávána v litomyšlském zámku. V roce 1628 ji získali pražští karmelitáni. Sošce jsou dodnes připisovány vyslyšené modlitby i zázračná uzdravení. Kopie Jezulátka je vystavena v litomyšlském muzeu.

tože křídla jsou kormidlem a oko kompasem a předvídavý cit včas upozorňuje na nebezpečí.”

(Úryvek z textu: zamyšlení nad dílem Ludmily Jandové od Jarmily Otradovicové 1969)

Otevřeno: 18. června – 10. září
denně mimo pondělí
10 – 12, 13 – 17 h, dům U Rytířů

Šesté gastroslavnosti na téma Knedlíky a šmorny

Gastronomické slavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové se již v Litomyšli zabývaly. Nechybí tedy ani v letošním přehledu akcí. Opět se na Smetanově náměstí a na přílehlém náměstí Touloučcové sejdou gourmeti, milovníci dobrého jídla a pití, kuchaři, odborníci na moderní gastronomii či výrobci kvalitních potravin. Letošní šestý ročník láká tématem „Knedlíky a šmorny“ a vyvrcholí o víkendu 20. a 21. května. Ten, kdo si oblíbil soutěže jako Svíčková open, O nejlepší domácí bábovku či vaření kotlíkového guláše, nebude o ně ochuzen. V programu nechybí ani oblíbená sousedská husička, klání středních odborných škol nebo školička vaření pro nej-

menší. „Novinkou je večerní irský hodokvas, který bude ve velkém stylu. Nejen tradiční irské pokrmy a nápoje, ale také typická hudba a tanec doprovodí večerní posezení příznivců smaragdového ostrova,“ prozrazuje Ivana Voříšková za organizátora akce, Smetanovu Litomyšl, o.p.s. Těšit se můžete na usměvavého Aleše Cibulku coby moderátora gastroslavností a jeho rozhlasový pořad Tobogan.

Téma letošního ročníku navíc dává řadu příležitostí pro kreativní kuchařské umění. „Ačkoli si knedlíky někdy přivlastňujeme jako naše národní jídlo, tento vařený pokrm z těsta je v různých variacích rozšířený po celém světě,“ prozrazuje

ředitel Smetanovy Litomyšle Jan Píkna. V Číně se dokonce knedlíky jedly dříve, než se ve střední Evropě objevili první lidé. Pečené „knedlíky“ se označují jako šmorny, mají nejrozličnější regionální variace a nejčastěji se jedná o moučné nebo bramborové placky či trhance. Vařené knedlíky se staly velmi důležitou součástí především české, rakouské, bavorské a tyrolské kuchyně, převažuje však forma přílohy k masu. „Letošní gastroslavnosti Magdaleny Dobromily Rettigové proto chtějí připomenout množství způsobů přípravy knedlíků jako samostatného hlavního jídla, ať sladké, nebo slané,“ dodává Jan Píkna.

Sezónní menu

Litomyšlské hotely a restaurace nabízejí během roku nejen pokrmy dle receptů M. D. Rettigové, ale také sezónní menu. Ochutnejte:

Restaurace a minipivovar Veselka

Tvarůžkové variace • 17. - 18. 6.
- slané i sladké speciality z olomouckých tvarůžků
Borůvkový víkend • 16. - 17. 7.
- koláče, blbouni, likéry, pálenky, pivo - vše v borůvkovém
Medový víkend • 16. - 17. 9.
Houbové hody a výstava hub • září
Svatomartinské menu • 10. - 12. 11.

Hotel Aplaus

Floretánská kuchyně • 22. - 31. 7.
Víkendové grilování - na terase u Klášterních zahrad • červenec - srpen
Speciality z mořských ryb • září
Zvěřinové hody • 6. - 15. 10.
Svatomartinská husa a vína • 10. - 12. 11.
Francouzské menu a Le Beaujolais nouveau • 17. - 20. 11.

Hotel Zlatá Hvězda

Kachní a králičí hody • říjen
Svatomartinská husa • listopad

Pivovarnictví v Pardubickém kraji

Od 16. září do 7. ledna můžete navštívit v Regionálním muzeu v Litomyšli putovní výstavu chrudimského muzea. Ta se věnuje především pivovarům v kraji za posledních sto let (1913-2013), kdy zde bylo v činnosti 41 pivovarů.

možná nevíte, že...

Magdalena Dobromila Rettigová, česká kuchařka a národní buditelka, žila v Litomyšli od roku 1834 do své smrti v roce 1845. Spisovatelku, básničku a především autorku legendární Domácí kuchařky připomínají každoročně konané Gastroslavnosti M. D. Rettigové. Pokrmy podle receptů této vynikající kuchařky naleznete pravidelně na jídelních lístcích litomyšlských restaurací. Téměř neznámé jsou pro mnohé osudy této ženy čínorodé, podni-

kavé, nápadité, která láskou k lidem, dobrotou, citem a touhou po kráse překonávala osobní trápení. Víme, co se odehrávalo na jejím kuchyňském a psacím stole. Co se ale dělo v její duši? O tom pojednává představení Česká kuchařka z kuchyně Šimona Cabana a Městského divadla Kladno. Divadelní adaptace největšího českého bestselleru všech dob, Domácí kuchařky Magdaleny Dobromily Rettigové, knihy, jež vyšla poprvé v roce 1826. Hrají: Magdalena - Alena Štréblová,

Dobromila - Petra Tenorová, Rettigová - Ivan Vodochozský a další.
Smetanův dům Litomyšl, 18. května od 19.00 hodin.

Víno ze zámeckého sklepení

Ve sklepiích litomyšlského zámku zraje řada vín Chateau Litomyšl. Vína pocházejí z produkce moravských vinařství a vyrobena byla v limitovaném množství pouze pro tuto řadu. Ochutnat a zakoupit si je můžete při každé návštěvě zámeckého sklepení. Z vín Chateau Litomyšl je možno v zámeckém

sklepení uspořádat řízenou ochutnávku pro skupiny. Můžete si také pronajmout ve sklepení privátní box pro svůj vinný archiv a přicházet sem s přáteli vína degustovat. V centru města lze pak navštívit hned několik vináren a vinoték.

Made in Litomyšl

Věříme, že v rodišti Bedřicha Smetany a Zdeňky Kopalové, kde tvořily mnohé slavné osobnosti od Váchala po Rettigovou, vznikají i dnes výrobky, služby, nápady a kreativní myšlenky s génielem loci. Pospolitosť, občanská aktivita, desítky spolků a úspěšné podnikatelské příběhy - Litomyšl je nám všem domovem, múzou a inspirací. Chceme se osobně poznávat, společně propagovat, realizovat zajímavé projekty pod značkou „Made in Lito-

myšl“. V současné době sdružujeme již cca 35 subjektů - živnostníky, umělce, spolky, podnikatele i velké firmy se vztahem k modernímu historickému městu na říčce Loučné. Společným jmenovatelem nám je aktivita, kvalita, originalita, zájem o dění kolem sebe. Pokud vás nápad spolupráce v rámci Made in Litomyšl oslovuje, navštivte naše stránky www.madeinlitomysl.cz

Kde se pivo vaří, tam se dobře daří

V Litomyšli se vařilo pivo pravděpodobně již od 14. století. Výnosné právo vařit pivo tehdy náleželo měšťanům, kteří jej po postavení zámeckého pivovaru v 16. století byli nuceni postoupit vládnoucímu rodu Pernštejnů.

V zámeckém pivovaru se pivo vařilo až do roku 1953. Po více než 60 letech obnovil tradici pivovarnictví v našem městě nadšenec a domovovník Jiří Kohák z Nedošína. Ten v roce 2005 koupil bývalý hostinec

Veselka na Záhradě, kde v roce 2013 začal vařit pivo. Bedřichova jedenáctka, pojmenovaná po B. Smetanovi, jenž se narodil v litomyšlském zámeckém pivovaru jako syn tamního sládky, se vydařila. Potvrdila to v roce 2015 odborná porota na Reprezentačních slavnostech piva v Táboře, kde Bedřichově 11° udělila první místo a Zlatou pivní pečeť v kategorii Světly ležák z minipivovaru.

Litomyšlský pstruh

Chov ryb má na Litomyšlsku tradici, která trvá již od 14. století. Opravdovým pojmem se stal však až litomyšlský pstruh. Už v roce 1862 založil v Nedošíně u Litomyšle (dnes součást Litomyšle) Kašpar Vacek chov pstruhů, který je pokládán za nejstarší závod svého druhu v Čechách a dost možná také v Evropě.

Pokračovatelem tradice chovu ryb v Litomyšli a okolí je Rybářství Litomyšl, s.r.o. Pstruzi úctyhodných rozměrů jsou k vidění v řece Loučné v centru města. Rybí pokrmy z místních chovů naleznete také na jídelních lístcích litomyšlských restaurací.

VYCHUTNEJTE SI

Litomyšlský pivní festival

8. ročník festivalu se uskuteční 5. srpna na Toulcově náměstí. Těšit se můžete na široké portfolio pivních značek, regionální i přespolní kapely a festivalový ležák.

Litomyšlské pralinky

Uprostřed Smetanova náměstí najdete Chocco Caffé s nabídkou více než čtyř desítek druhů čokoládových pralinek. Pro skupiny zájemců jsou pořádány i kurzy výroby pralinek či ochutnávky čokolády.

Starodávnejarmarky

Staročeské i houbové speciality, medovinu, pivo, víno i další dobroty a výrobky nabídne oblíbený starodávnejarmark. Akce se koná na horní části Smetanova náměstí ve dnech 24. června a 23. září.

Fish Fest

V sobotu 9. září můžete navštívit 12. Fish Fest, tentokrát opět ve Sportovním areálu za sokolovnou. Za doprovodu hudebních skupin se budou podávat ryby z litomyšlských sádek.

Hrajeme (si) v Litomyšli

Dětský program Litomyšlení vás zábavnou a hravou formou provede regionálním muzeem, bludištěm, kostelem Nalezení sv. Kříže, Rodným bytem Bedřicha Smetany, dětským pavilonem na zámeckém nádvoří a dalšími místy. Pracovní list s mapou si můžete vyzvednout v zámeckém infocentru či pokladně kostela Nalezení sv. Kříže. Vyznačena jsou i další místa vhodná pro dětské návštěvníky nebo pro ty z vás, kteří se alespoň občas rádi vracíte do dětských let.

Pančelko, my chceme do Litomyšle!

Pro školní výlety je Litomyšl jako dělaná. Zážitek zde čeká hromada, pohodlně se k nám dostanete vlakem i autobusem, pomůžeme vám naplánovat program, ubytování i obědy. Projekt Škola na zámku nabízí pro školní kolektivy hned několik výukových programů. Ty využívají kulis Litomyšle jako živou učebnici a o renesanci se tak mů-

žete učit přímo na arkádách renesančního zámku, o baroku v monumentálním barokním chrámu a o Bedřichu Smetanovi vašim dětem povypráví sama paní Smetanová. Navíc je v Litomyšli spousta míst, kam zajít za kulturou, poznáním, sportem i přírodou. Svůj výlet můžete začít plánovat třeba hned. Stačí zajít na www.skolanazamku.cz

Pohádková svatba

Svatbu jako z pohádky můžete zažít na zámeckém návrší v Litomyšli, a to jak přímo v historické budově zámku, tak v piaristickém chrámu. Pro větší společnost - svatbu, výstavu, koncert či konferenci si lze pronajmout sály zámeckého pivovaru. V jeho budově najdete také učebny nebo ubytování. Vzdělávat se nebo nocovat tak můžete přímo nad Rodným bytem Bedřicha Smetany.

Není náhodou, že na litomyšlském zámku právě proto každý duben probíhá svatební veletrh. Více informací na www.svatebni-veletrh-litomysl.cz

Víte, že v piaristickém chrámu lze mít i světskou svatbu? V případě zájmu o tyto krásné prostory objednávejte na: 777 100 897, saly@zamecke-navrsi.cz, www.zamecke-navrsi.cz/saly

Muzeum hraček

Muzeum domečků, panenek a hraček naleznete naproti zámeckému pivovaru. V jeho sbírkách je zastoupeno několik stovek hraček, od roku 1850 až po ty současné. Letos se muzejní expozice rozrostla o autoopravnu, lokomotivu, tramvaje, továrnu, nové panenky, především velkou panenku od Katy Kruse - jednu z pouhých 20 na světě! Uvidíte kavárnu panenek, nejmenší dřevěnou panenku z roku 1870, Svět Barbie (150 Barbie se svými partnery, dětmi a doplňky), 10 nových pokojíčků a domečků a další. Muzeum je otevřeno: květen až září denně od 10 do 17 hodin, duben a říjen pouze o víkendech a svátcích od 10 do 16 hodin, mimo tuto dobu po tel. domluvě 734 802 946.

Výstava Imaginárium

Velvážené publikum, dámy a pánové... Regionální muzeum v Lito-myšli a umělci Matěj Forman, Tereza Komárková, Martin a Renata

Lhotákoví, Pavel Macek, Irena Vodáková, Jana Paulová, Andrea a Josef Sodomkovi, Tereza Vostrádková, Veronika Podzimková, Barka Zichová, Kamila Spěváčková a další přidružení členové Divadla bratří Formanů zvou všechny malé i velké dobrodruhy, hračky, objevitele světa i divadelní nadšence a snílky na výstavu Imaginárium v Lito-myšli, živou výstavu divadelních, loutkových a výtvarných ostro-střelců!

Výstava Imaginárium oživuje výtvarné objekty, loutky, obrázky a divadelní dekorace. Dovednost tvůrců však mívá jako oko ostro-

Před Vánoci se na zámecké návrší slétají andělé

Na emporách chrámu Nalezení sv. Kříže jich sídlí hned několik. Stali se průvodci expozic sakrálního umění Andělé na návrší a v čase adventu stráží i desítky betlémů, které díky rozsáhlé výstavě zaplní celý chrám. Andělská je na návrší každá adventní neděle. S celou rodinou sem můžete vyrazit nejen na betlémy, ale také na loutková divadla, koncerty, výtvarné a řemeslné dílny, výstavu vánočních ozdob v zámeckém sklepení a samozřejmě na svařák, který dostanete do

speciálního hrnečku adventní Lito-myšle. Na prostranství před chrámem najdete každou z nedělí malý adventní trh s regionálními výrobky i živými zvířaty. Velký řemeslný trh pak ulici zaplní v sobotu 9. 12. V sobotu 2. 12. propadne zámecké sklepení do moci pekelné a za Luciferem budete moci děti vzít až do 5. prosince. Na Štědrý den vás pak andělé z piaristického chrámu doprovodí na cestě pro betlémské světlo. Zalétněte si do Lito-myšle i o Vánocích. Dobrymi anděly se to tu jen hemží.

střelců na hravost a představivost návštěvníků výstavy. Do této výstavy smíte vstoupit jako do výtvarné herny, oživlé divadelní dekorace nebo laboratoře geniálního vynálezce, který vás nechá objevit

krásy a taje světa vašimi vlastníma očima.

Popust'te uzdu své fantazii, odložte masku dospělých a přijďte se pobavit, pohrát si a žasnout. Otevřeno do 3. září.

Toulovcovy prázdninové

pátky

Město Litomyšl vás zve na devatenáctý celoprázdninový festival pohádek a koncertů na litomyšlském Toulovcově náměstí. Součástí každého večera je tradiční losování o ceny. V případě nepříznivého počasí se akce koná v Music Clubu Kotelna.

2017

7. červenec	18.00 Divadýlko Mrak Trojlístek pohádek 19.30 Malina Brothers	14. červenec	18.00 Divadlo Koňmo Vodnická pohádka 19.30 Márió Biháry a Bachtale Āpsa
21. červenec	18.00 Divadlo Elf Peklo s ježibabou 19.30 Mexičtí Mariachi	29. červenec	18.00 Divadlo Studna Čertovská pohádka 19.30 Zrní
4. srpna	18.00 Spolek Pruhané panenky Kuchyňská skříň 19.30 Jamie Marchall's AA Band	11. srpna	18.00 Divadýlko Kuba Pletené pohádky 19.30 A. M. Úlet
18. srpna	18.00 Divadýlko Romaneto Námořnická pohádka z Kamy 19.30 The Fellas	25. srpna	18.00 Divadlo Koráb Dlouhý, Široký a Bystrozraký 19.30 BraAgas

22.00–3.00
Toulovcova afterparty
každý pátek o prázdninách
v Music Clubu Kotelna

Vstupné je dobrovolné a bude věnováno na konto Pomozte dítěti.

Litomyšl srdeční záležitost

NEZAPOMEŇTE TAKÉ NAVŠTÍVIT

Zámecké sklepení v moci pekelné

Zámecké sklepení se také letos ocitne v moci pekelné. Stane se tak ve dnech 2. - 5. prosince. Rezervační systém do pekla bude spuštěn 1. listopadu. Více informací na www.pekelnekravstvi.cz

Rozsvícení vánočního stromu a Andělské adventní neděle

Koncerty, program v muzeu, betlémy či duchovní zamyšlení. První adventní neděle je 26. listopadu. Při rozsvícení vánočního stromu navážeme na úspěšný videomapping a přichystáme další překvapení.

Hudba pomáhá

Oblíbený vánoční koncert přiveze i letos do zámecké jízdárny benefiční festival Hudba pomáhá. Vánoční písně v aranžích pro popovou kapelu a smyčcový kvartet pomohou handicapovaným dvojčatům z vedlejšího Dolního Újezdu. 17. prosince v 18.00 hodin.

Štědrovečerní koledování

4. štědrovečerní koledování - zpívání se skupinou Věneband před muzeem se uskuteční 24. prosince od 13.30 hodin. Svíčky s sebou. Junák - český skaut do Litomyšle opět přiveze Betlémské světlo.

Sportujte po celý rok

Litomyšl nabízí po celý rok širokou škálu sportovních aktivit, proto může být dobrým cílem i pro vaši aktivní dovolenou. Město a jeho okolí láká k pěším výletům i cykloturistice. Kromě sítě značených cyklotras nabízí v turistické sezóně také využití cyklobusu, který vás i s kolem dopraví do sousedních regionů. Milovníci jezdeckví mohou navštívit Jízdárnu a hřebčín v Suché nedaleko Litomyšle. Vyznavače sportovního rybolovu potěší zejména rybníky v okolí města. Zahálet však nemusíte ani přímo v Litomyšli. Doporučujeme plavání v městském bazénu či koupališti. Protáhnout tělo můžete také na stadionu Černá hora či krytém zimním stadionu. Na své si přijdou milovníci tenisu, squashe, bowlingu a kolektivních her. Pobavit se můžete v indoor golf centru či v kryté motokárové hale.

Když je hezky:

Městský stadion Černá hora – fotbal, atletické disciplíny
Areál vodních sportů, Velký Košíř – windsurfing a paddleboarding
Plovárna – 50 m bazén se skokanskými můstky, 25 m bazén, tobogán 92 m, skluzavka 10 m
Modelářské letiště Vlkov – Celoročně každou sobotu, neděli a ve

svátek lety mnoha modelářů, obvykle odpoledne po 13. hodině, létá se většinou až do západu slunce
Bikepark Litomyšl – splňuje vysoké nároky a vyznačuje se světovými parametry. Moderní bikepark je vhodný pro vyznavače freestyle BMX a MTB

Když prší:

Městský bazén – 5 plaveckých drah o délce 25 metrů, dětský a vplavový bazén, pára, vířivka
Krytý zimní stadion – hokejové zápasy, tréninky, veřejné bruslení, tribuny pro 1800 diváků.
Cvičební sál Veselka – bojová umění, jóga, kondiční a relaxační cvičení

Sportcentrum Litomyšl – tenisový dvorec, squashová hřiště, bowling
Spinning centrum Stratílek – energeticky účinné cvičení na stacionárních kolech pod vedením profesionálních instruktorů

Motocyklové závody v Litomyšli 1947-1977

Výstava představí dějiny motocyklových závodů v Litomyšli a přilehlém okolí. Seznámíte se s jednotlivými okruhy, které se měnily stejně jako samotný název závodů. V 50. letech dosáhla Cena města Litomyšle takového věhlasu, že se jí účastnili i zahraniční jezdci. Regionální muzeum v Litomyšli 16. září 2017 – 7. leden 2018

NEZAPOMEŇTE TAKÉ VYZKOUŠET

A-kart aréna

Raritou půjčovny motokár a minibiků v kryté hale je spojení s venkovní částí okruhu. Součástí haly je i bar s kapacitou cca 70 míst, přístupný nejen příznivcům motoristických sportů, ale i široké veřejnosti.

Golf 59 - Indoor centrum

Centrum se nachází v historickém centru města. Nabízí 2 golfové simulátory a putting green, vybaveno je špičkovou technologií GC2 HMT, SAM PuttingLab, SAM BalanceLab, službu nabízí i řada profesionálních trenérů golfu.

Fotbaldolgové hřiště

Najdete jej nedaleko od Primátorské hráze. Připravena je dráha s osmnácti jamkami, zahrnující přírodní, ale i umělé překážky, podobné např. minigolfu. V blízkosti je zde možné využít několik běžeckých či jezdeckých okruhů (hiposotezek).

Billard Centrum

Kulečnickovou hru najdete v budově Lidového domu. Zahrát si můžete Pool 9ft, Pool 8ft i karambol. Pravidelně jsou zde pořádány turnaje. V areálu před Lidovým domem si můžete zahrát i pétanque či badminton.

Tipy na výlet

Pěšky

Nedošínský háj (2 km)
Příměstský lesopark, kde se odehrávala Filozofská historie.
Vesnička Kozlov (8 km)
s chaloupkou Maxe Švabinského a vrch Kozlov s rozhlednou.

Na kole

Toulovcovy maštale (14 km)
Ojedinelý soubor skalních útvarů. Mnoho značených turistických tras pro pěší i cyklisty.
Nové Hradky (12 km)
Malebná vesnička s rokokovým zámekem, ve špýcharu První české muzeum cyklistiky, v zahradách přírodní bludiště.

Autem

Města Českomoravského pomezí
Polička s dochovaným opevněním, renesanční Moravská Třebová, přívětivé Svitavy a Vysoké Mýto s muzeem karosářství a největším čtvercovým náměstím v ČR - všechna tato města stojí za to vidět!
Nejblíže památky UNESCO
V dosahu dvou hodin cesty autem je dalších pět měst UNESCO - Olomouc, Žďár nad Sázavou, Brno, Kutná Hora a Kroměříž.

Nové Hradky

Polička

Vyhráváte rádi?

Pokud zní odpověď "ano", jsou následující řádky určeny právě pro vás. Litomyšl je zapojena hned v několika zajímavých soutěžích.

Českomoravské pomezí

Kouzelné putování Českomoravským pomezím
Poznávejte krásy regionu na pomezí Čech a Moravy, sbírejte samolepky s kupóny na turistických atrakcích a vyhrajte mobil, tablet, volňásky a řadu dalších cen

ČESKÉ DĚDICTVÍ UNESCO

UNES&CO.
Tato nekonečná soutěž je určena milovníkům památek UNESCO. Každý rok stačí navštívit 3 z 12 památek - stáváte se V.I.P. členem UNES&CO. a postupujete do slosování o víkendové pobyty a další hodnotné ceny.

ČESKÁ INSPIRACE

Česká inspirace - města plná života
V případě této soutěže nemusíte nutně cestovat. Stačí, když na webu České inspirace zodpovíte pár kvízových otázek a můžete vyhrát volňásky do památkových objektů či na akce, víkendové pobyty apod.

Geofun
K této geolokační hře potřebujete být majitelem chytrého telefonu. Zábavnou formou vás provedeme po devíti nejzajímavějších místech Litomyšle, ale i dalších měst. Průvodcem u nás vám bude sama M. D. Rettigová.

Litomyšl v mobilech a tabletech

Máme pro vás nabídku několika aplikací, které se vám při pobytu v Litomyšli jistě budou hodit. První z nich je multimediální publikace **České dědictví UNESCO**. Kromě českých a moravských památek UNESCO zde najdete i další zajímavosti z měst UNESCO. Prohlédnete si řadu překrásných fotografií a spotů, dozvíte se hromadu no-

vých informací a přesvědčíte se o tom, že města UNESCO opravdu stojí za to vidět! Jsou zde i doporučené prohlídky a mapky jednotlivých měst UNESCO. Poutavou formou představuje nejvýznamnější památky, přírodní zajímavosti a jiné turistické atrakitivity regionu **Českomoravské pomezí** další multimediální katalog. Kromě Litomyšle zde najdete i doporučené prohlídky a další informace z Poličky, Moravské Třebové, Vysokého Mýta či Svitav. Chcete se alespoň na chvíli stát hudebním skladatelem v rodišti Bedřicha Smetany, vidět rytíře bojující na hradebách hradu Svojanov nebo se vyfotit s elegantním kabrioletem z dílny Josefa Sodomky? Stáhněte si nového **mobilního průvodce Českomoravským pomezím** s rozšířenou realitou. Bavte

se a sdílejte zážitky s přáteli - mobilní průvodce přináší nejen interaktivní zábavu, ale také mnoho užitečných informací. Dětem se bude líbit příběh Karel IV., který je plný zajímavých úkolů z Litomyšle ve hře **Skruté příběhy**. Všechny aplikace jsou zdarma ke stažení v App Store a Google Play.

Užitečné odkazy

www.litomysl.cz
www.zamecke-navrsi.cz
www.smetanovalitomysl.cz
www.ceskomoravskepomezí.cz
www.vychodni-cechy.info
www.unesco-czech.cz
www.ceskainspirace.cz
www.lazneducha.cz

litomyšlské lázeňské

novin(ky)

Turistické noviny na rok 2017 vydalo Město Litomyšl • Odpovědná redaktorka: Michaela Severová, 461 653 311, unesco@litomysl.cz • Redakce: Bří Šťastných 1000, Litomyšl, Michaela Severová a Prokop Souček • Redakční rada: Josef Janeček (předseda), Zdeňka Kalová, René Klimeš, Jiří Zámečník a Michaela Severová • Grafická úprava a tisk: H.R.G. Litomyšl. Náklad 15.000 výtisků • ZDARMA

Soutěž Lázeňské prameny v roce 2017 „vícerychlostní“

LITOMYŠL
lázně ducha

K lázním patří neodmyslitelně i léčivé prameny. Takovým pramenem však nemusí být jenom voda z termálního zdroje, duši léčí především pozitivní energie, zklidnění, zapomenutí na starosti a dobrá nálada, někdy pomůže i dobré jídlo a pití.

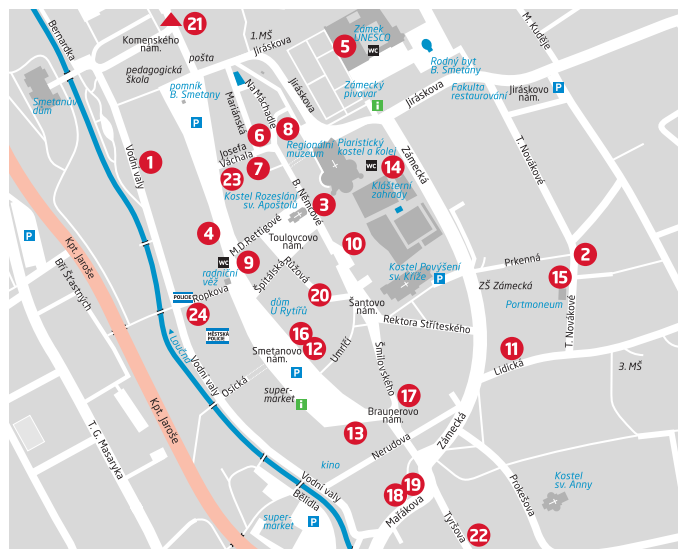
Proto zařazujeme mezi zvláštní skupinu lázeňských pramenů právě **prameny gurmánské**. Zájemci o tento druh pramenů budou moci až do konce roku 2017 navštěvovat restaurace a za konzumaci speciálně pro lázeňské hosty připravených nápojů či pokrmů sbírat razítka do svých hracích karet. Hrací karta je součástí turistických novin. Stáhnout si ji můžete i na www.lazneducha.cz.

Pro milovníky výzev tu máme **rychlosoutež** - pokud zvládnete nasbírat **7 razítek** během 29. dubna 2017 do 16.00 hodin, můžete být mezi odměněnými ještě letos. Stačí odevzdat hrací kartu v Infostánku a kolem 17.00 hodiny číhat u hlavního pódia, zda budete vylosováni.

Vydáte-li se rychlostí pomalejší, můžete si návštěvu gurmánských pramenů užívat až do konce roku 2017. Pro zařazení do slosování budete opět potřebovat **alespoň 7 razítek z 24 uvedených litomyšlských pramenných míst**.

Objednáte-li si na daném místě speciálně pro vás připravený lázeňský nápoj či pokrm, získáte razítko na hrací karty. Po splnění této podmínky nám vyplněnou hrací kartu zašlete mailem na adresu lazneducha@litomysl.cz, kartu můžete doručit i poštou nebo osobně na adresu Město Litomyšl, Odbor kultury a cestovního ruchu, Bří Šťastných 1000, Litomyšl. Do losování o hodnotné ceny budou zařazeni ti, kteří zašlou správně vyplněnou hrací kartu nejpozději do 31. prosince 2017. Vítězové budou odměněni hodnotnými cenami poslední dubnovou sobotou 2018, v rámci Zahájení 7. litomyšlské lázeňské sezóny. Výherci budou o výhře informováni minimálně 15 dní před konáním akce.

- 1. Pramen Zdeňka Kopala Bobo Cafe** - čerstvě presovaná šťáva s mladým ječmenem a zákuskem Andělská roláda
- 2. Pramen Terézy Novákové Restaurace a minipivovar Veselka** - litomyšlské pivo
- 3. Klášterní pramen Restaurace Pod Klášteřem** - kvasnicové pivo Erdinger z německého rodinného pivovaru
- 4. Pramen Lázeňská léčivá Francovka Vinotéka a vinárna U Mydláře** - kdo Frankovku pije, ten zdravěji žije
- 5. Pramen Bedřicha Smetany Zámecké sklepení** - víno Chateau Litomyšl
- 6. Nevinný střik Kavárna Mandala** - střik z bílého vína s kapkou levandulového sirupu, nealko verze - domácí levandulová limonáda
- 7. Pramen Josefa Váchala Literární kavárna Na Sklípku** - pivo Pilsner Urquell
- 8. Živý pramen Muzejní kavárna „rócafé“** - Fresh - čerstvě lisovaná antistresová šťáva, (složení: jablko, okurka, řapíkatý celer) nebo kávový speciál
- 9. Pramen M. D. Rettigové Chocco Caffé** - horká čokoláda (53%) se šlehačkou
- 10. Pramen Matěje Kuděje Hostinec U Černého orla** - Holba - ryzí pivo z hor (10°, 11° Šerák nebo 12°)
- 11. Prokešův pramen Antik Hotel Sofia** - košer slivovice nebo bulharská vínovice - rakija, s vtípem pro tento den
- 12. Pramen Julia Mařáka Kavárna Julius Mařák** - Mařákovovo cappuccino s malinovým dortem
- 13. Pramen Boženy Němcové Hotel Zlatá Hvězda** - lahodný osvěžující nápoj se šumivým vínem, lesními plody a kapkou bylinkového aperitivu
- 14. Pramen rektora Stříteského Klášterní sklípek** - Aperolspritz s výjimečnou nahořklou chutí pomeranče dle původní italské receptury
- 15. Pramen Josefa Portmana Portmoneum - Museum Josefa Váchala** - živá voda nebo káva
- 16. Podzemní Jiráskův pramen mládí - Cafebar Underground** - Sex on the beach
- 17. Kávový pramen Café Kafíčko** - výběrová káva až z daleké exotické Papuy - Nové Guinee
- 18. Pramen hraběnky Marie Manrique de Lara y Mendoza Rettigovka** - řepný mok na očištěný tok (čerstvá řepná šťáva)
- 19. Pramen piaristů Vinotéka Soudek** - pohárek vína na zahřátí i k osvěžení
- 20. Pramen Bohdana Kopeckého Vinotéka Tašner** - malířova paleta fortifikovaných vín
- 21. Tankový pramen Restaurace a Café U Medvěda** - nejčerstvější pivo přímo z pivovaru Pilsner Urquell
- 22. Pramen Ovocňák Bambino Caffé** - 100% ovocný mošt, v létě s ledem, v zimě horký se skořicí
- 23. Havranův pramen HAVRAN café steak bar** - osvěžující a lehký alkoholický drink, který zpríjemní váš den
- 24. Ropkův pramen Pražírna kávy Caffé Delizia** - expresso z čerstvé kávy s griláňovou trubičkou

zde odstříhnete

Hrací karta místo pro razítka:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20		
21	22	23	24	vaše jméno						mobil ↓	
				e-mail							